

Урал тачи своите герои и пита за България

Съюзът на ветераните от войните на България подписа два договора за сътрудничество в Русия. Първият бе от националното ръководство, а вторият от организацията в Стара Загора със Свердловската областна обществена организация (СООО) на ветераните от войните, труда, бойните действия и държавната служба. Това става в рамките на петдневна визита в Екатеринбург по покана на председателя на СООО генерал-майор от авиацията Юрий Судаков, който е и съветник по обществените въпроси на губернатора на областта.

Делегацията пристигна рано сутринта на 29 ноември в административния център на Свердловска област и на Уралския федерален окръг в Русия. Предстояха разговори и обмяна на опит за работата с ветераните от войните и взаимодействието с държавните и местните институции. Във връзка с това в състава на делегацията бяха председателите на областните организации на Съюза на ветераните от войните на България в Стара Загора и Враца Елена Ангелова и Лъчезар Генов. Предстоеше финализиране и подписване на споразумения за съвместно сътрудничество. Българските представители имаха покана за участие в тържествата по повод 120 години от рождението на маршал Георги Жуков, които са на 1 и 2 декември.

Населението на Екатеринбург е около 1 500 000 души което го нарежда на 4-то място в страната след Москва, Санкт Петербург и Новосибирск. Почти толкова е и числеността на Свердловската областна обществена организация (СООО) на ветераните от войните, труда, бойните действия и държавната служба. Градът е основан на 18 ноември 1723 г. На няколко километра сме от границата между Европа и Азия. Снегът вали бавно и красиво. Температурата е около нула градуса. В следващите дни стигна до минус 26.

Нашите пратеници бяха приети от българския генерален консул Пламен Петков и неговия екип. Заедно с тях бяха председателят генерал-майор от авиацията Юрий Судаков и неговият заместник подполковник Виктор Терещенко. През следващата година, посочи ген. Судаков, нашата организация ще направи 30 години от основаването си. В момента тя наброява 1,265 млн. души, като обединява редица военно-патриотични организации. Що се отнася до взаимодействието с губернатора на Свердловска област и другите органи на местно ниво, той заяви: „Ние от властта се

нуждаем, но и тя се нуждае от нас." Във връзка с военно-патриотичното възпитание, продължи той, не само участваме в него, но и го организираме.

Ген. Судаков и подп. Терещенко останаха изключително доволни от възможността за установяване на взаимодействие със Съюза на ветераните от войните на България. Генералът даде за пример сътрудничеството с ветеранските организации в Беларус и Киргизия, което се осъществява с активната, в т.ч. и финансова, помощ на властта. Много често ние работим в университетите, културните институти и училищата, които ни предоставят необходимите условия, каза още ген. Судаков. Българският консул изрази удовлетворение, че визитата на нашата делегация му е дала възможност да се запознае с ръководството на СООО на ветераните и да обсъди бъдещо сътрудничество.

Ръководителят на българската делегация Елена Ангелова отговори на въпроси на домакините, като обърна внимание на работата на ветераните у нас с младежта за изучаване на военната ни история. Интерес бе проявен към участието на Българската армия във Втората световна война и към отбелязването у нас на 100-годишнината от Първата световна война.

Елена Ангелова връчи медал „70 години от победата над хитлерофашизма“ на известната и у нас руска певица Елена Маленких за приноса ѝ в осъществяването на сътрудничеството между двете организации. Беше ѝ предоставен и поздравителен адрес от председателя на Съюза на ветераните от войните на България доц. д-р Иван Сечанов.

Преди това нашата делегация посети издигнатия през 2000-2003 г. храм, наречен „Храм на кръвта“. Скоро след Октомврийската революция, на 16 юли 1918 г., цар Николай II, съпругата му Александра Фьодоровна и техните деца са убити от болшевиките в къщата на Ипатиев. През 1977 г. къщата на Ипатиев е разрушена по нареждане на Борис Елцин, за да се предотврати издигането ѝ в култ от монархистите. На нейно място са издигнати дървен кръст и параклис. Борис Елцин като президент на Русия присъства на погребението на царя през 1998 г. След като Руската православна църква обявява мястото за свещено е издигнат храм, наречен „Храм на кръвта“. Нашите пратеници разгледаха и Св. Троицкия катедрален събор.

Интерес представлява фактът, че в Екатеринбургската епархия има Отдел за взаимодействие с Въоръжените сили и правоохранителните органи. Военният отдел е създаден на 1 януари 1995 г. Той се грижи за духовното възпитание на военнослужещите, сътрудниците на силовите структури и членовете на техните семейства. Свещенослужители работят с личния състав на армейските съединения, частите, подразделенията, учрежденията на силовите структури, които са дислоцирани на територията на епархията. Освен това, военният отдел взаимодейства и с ветеранските организации.

И още една военна новина от Екатеринбург. Няколко дни преди началото на нашата визитна мисия министърът на отбраната на Руската федерация армейски генерал Сергей Шойгу е подписал заповед, с която подполковник Олег Пешков навеки е зачислен в списъците на Екатеринбургското суворовско военно училище. Пилотът, който по-късно стана герой на Русия, загина при изпълнение на воинския си дълг в Сирия. Олег Пешков е бил командир на отделение във втори взвод на пета рота в Суворовското училище и го е завършил със сребърен медал преди 29 години.

Първият паметник на маршал Георги Жуков в цял ръст бе посетен от делегацията на Съюза на ветераните от войните на България. Той е построен в град Ирбит, който се намира на 200 км. източно от Екатеринбург и носи неофициалното име „Мотоциклетната столица на Русия“. Когато и да попитате от по-възрастните хора в 38-хилядния град, ще ви каже, че е работил в този град. Една такава машина, която носи марката „Урал“ е първият експонат в Историко-етнографския музей.

Хората от този завод и другите предприятия са помогнали за изграждането на паметника, за да бъде открит през 1994 г., казва кметът на града Геннадий Агафонов. Пред паметника поднесохме цветя заедно с членовете на местната структура на Свердловската областната обществена организация на ветераните от войните, бойните действия, труда, държавната администрация и пенсионерите. Тези дни в Уралския край се чувстваше силна патриотична вълна. Тя е породена от отбелязването на 120-годишнината от рождението на маршал Жуков, който е командвал Уралския военен окръг и два пъти е избран от този район за депутат. Оказва се обаче, че патриотичното възпитание в Русия и особено в училищата не е еднократен акт или кампания по един или друг повод. Средното

образователно училище №1 в Ирбит, например, е колкото учебно заведение, толкова и музей на бойната слава. В това направление работят заедно и учители, и ученици. Беседата за хода на Втората световна война и за пълководеца Жуков изнасят деца. Те са изработили миниполигон, на който с различни видове бойна техника в умален вид пресъздават най-големите битки. Гордеят се с къта, който е събрал всичко за 15 випускници на училището, загинали през войната. Един от тях е героят на Съветския съюз лейтенант Михаил Азов.

В Историко-етнографския музей научаваха, че Ирбит е родината на лова. И там основно място заемат експозициите за маршал Жуков и Втората световна война. От тук са минали всички деца в града, а експонатите гостуват и в училищата. Ирбит е основан през 1631 г. Историческа роля за неговото развитие изиграла Екатерина II, за което тя има величествен паметник.

Темата за патриотичното възпитание продължава в с. Зайково. Там се е родил генерал - майор от авиацията Григорий А. Речкалов. През Втората световна война той има повече от 450 успешни бойни полета. В 122 въздушни боя е свалил лично 56 самолета, а 6 – в състава на група. Влизаме в училището, което носи името на генерала. Стените по коридорите са покрити с табла от снимки и текстове за хората от селото, които са участвали във Втората световна война, в бойните действия в Афганистан и Чечня. Не са забравени и героите на труда. Цялата събирателска работа е извършена единствено от учениците. Това ги е запалило толкова много, че почти всяко момче иска да стане военен и си мечтае да лети на боен самолет. Така както техният съселанин. Училището е на 185 г. В него учат близо 400 ученика. В самото село живеят над 5 000 души. То е дало 9 герои на Съветския съюз загинали през войната, 17 са участниците в Афганистан, като един не се е завърнал жив.

Ген. Судаков изнася поредната си беседа за маршал Жуков. Това той и неговите колеги от организацията правят в цялата област. Пита за въпроси. Тогава Маша казва, че нейният прадедо е участвал в Освобождението на България, включително в славната битка на Шипка. Поднасяме цветя на мемориалния комплекс с монумента на ген. Речкалов. Там са паметните плочи на героите на Съветския съюз от селото и самолетът от Втората световна война Як-52. В културния център, който носи името на ген. Речкалов се потвърждава нашето мнение, че тук преклонението през защитниците на родината е изключително и

едва ли някой може да го изтрие от съзнанието на малките и големите. Дори и тези, които се опитват да фалшифицират Втората световна война, казва ген. Судаков. Там са експонирани различни моменти от войната – землянка, свързочен възел, десант на парашутисти, работа в тила, включително в заводите и селското стопанство. Кратък филм пресъздава въздушен бой по време на войната на фона на песента „Журавли“ на Ян Френкел и Расул Гамзатов в изпълнение на Марк Бернес. Няколко от залите са посветени отново на ген. Речклов. Там са включително класната му стая и кабинета в Москва. Възстановена е родната му къща, където домакините ни посрещат с чай и блин, който току-що изваждат от печта.

Навсякъде делегацията на Съюза на ветераните от войните на България бе посрещната с неприкрита радост. Тези хора изпитват повече от приятелски чувства към българите. Приемат с голямо вълнение всяка дума на ръководителят на делегацията Елена Ангелова. На прощаване, отново с вълнение, ни разказват за българина Коста Стефанов. Със свои лични средства и труд той построил часовниковата кула, поставил паметни плочи на загинали фронтовици, свършил редица други добри дела. Коста е бивш български военнослужещ. Дошъл в този далечен край през 1983 г., пленен от красотата на местна девойка. Починал съвсем скоро – на 18 ноември т.г., на 69 години. За него подполковник от запаса Владимир Гуров, участник във войната в Афганистан пише в местния вестник „Възход“: „Като воин, той положи здравето и живота си за бъдещето на нашия край!“.

С военен ритуал на 1 декември Екатеринбург отбеляза по най-тържествен начин 120-годишнина от рождението на маршал Георги Жуков – четири пъти герой на Съветския съюз, наричан от свои и врагове пълководец на пълководците. Сред официалните представители бе обявена делегацията на Съюза на ветераните от войните на България. Българите бяха поздравени лично от командващия Централния военен окръг генерал-полковник Владимир Зарудницкий.

В ритуала участваха още представители на президента Владимир Путин, на губернатора на Свердловска област, на изпълнителната власт в града, генерали, офицери и войници от Уралския военен окръг, ветерани, възпитаниците на военно-патриотичните клубове и на служители на религиозните общности.

През 1995 г. по решение на администрацията на града и по инициатива на ветеранските организации е открит паметник на маршал Жуков. Това е първият паметник на нашия пълководец на кон, каза неговият автор Константин Грюнберг. 14-тонният монумент е отлят в Уралския машиностроителен завод. Това е един от символите на града, той ни даде много сила във времената, когато у нас беше хаос, в буквалния смисъл на думата, казва легендарната телевизионна журналистка Нина Ерофеева. След полагаането на венци и цветя пред паметника българската делегация участва в тържествения концерт, посветен на маршала, в сградата на Детската филхармония, организиран от Свердловската областна обществена организация на ветераните от войната, бойните действия, държавната администрация и пенсионерите с председател генерал-майор от авиацията Юрий Судаков.

Пратениците на Съюза на ветераните от войните бяха приети от министъра на външните работи и външноикономическите връзки на Свердловска област Андрей Соболев. В разговора участва и нашият генерален консул Пламен Петков. Обсъдени бяха възможностите за съвместно сътрудничество между двете неправителствени организации с акцент върху културните връзки и военно-патриотичното възпитание.

Разговор на различни теми, най-вече за маршал Жуков, Втората световна война и медийната политика на Съюза на ветераните от войните на България бе проведен в Дома на Свердловския творчески съюз на журналистите. Направи впечатление силният интерес от страна на средствата за масово осведомяване към визитата на българската делегация. Имаше непрекъснато съпровождане от екипи на местната и централните телевизии и желаниа за интервюта и изявления. Така централните информационните мисии разказаха доста подробно за нашето участие във Втората световна война и дейността на Съюза на ветераните то войните на България.

Два договора за сътрудничество със Свердловската областна организация на ветераните от войната, труда, бойните действия, държавните служители и пенсионерите са факт от 2 декември т.г. Те са с централното ръководство на Съюза на ветераните от войните на България и Областната организация в Стара Загора.

Официалната церемония по тяхното подписване стана при тържествена обстановка в Театъра на естрадата в Екатеринбург.

Това извършиха председателят на Свредловската организация генерал-майор от авиацията Юрий Судаков и ръководителят на българската делегация Елена Ангелова.

Ген. Судаков изрази удовлетворението си, че по този начин се възстановяват прекъснатите с години отношения. Той получи юбилеен медал „70 години от победата над фашизма“, плакета на Съюза на ветераните от войните на България и шалчето символ на военно-патриотичната организация. Веднага след това делегацията ни бе приветствана на тържественото събрание концерт, посветено на 120-годишнина от рождението на маршал Георги Жуков. За живота и делото на пълководеца говори вицегубернаторът Александър Върсикинский.

По-рано делегацията на Съюза на ветераните от войните на България бе приета от заместник-председателя на Законодателното събрание Анатолий Сухов. Проведе се откровен разговор, както по въпросите на патриотичното възпитание и задачите в това отношение на правителството и обществените организации, така и за възможностите за по-широко сътрудничество. Открити сме за разговори и с вашия бизнес, каза Анатолий Сухов. В Законодателното събрание са представени четири партии с 50 депутата общо.

След посещението на Центъра на името на Борис Елцин, който с впечатляващи експозиции разказва за първия президент на Руската федерация, разгледахме Музея на бойната слава на Урал в Дома на офицерите. По-късно в същия дом бе и големият концерт, посветен на маршал Жуков, на Ансамбъла за песни и танци към Централния военен окръг. Пълната зала остана впечатлена от присъствието на български представители и аплодира нашето участие.

Със среща с няколко клуба по военно-патриотично възпитание, в които членуват ученици и студенти, завърши визитата на делегацията на Съюза на ветераните от войните на България в Екатеринбург. Разговорите се проведоха в прекрасно оборудвания офис на Свредловската областна организация на ветераните. Уточнени бяха редица възможности за съвместна работа в изследователската дейност, културата и спорта. Обменен бе опит как учениците помагат на ветераните, които са в напреднала възраст и не добро здравословно състояние.

Недалеч от Екатеринбург посетихме музея „Бойната слава на Урал“, който е открит на 9 май 2005 г. до завода «Уралэлектромедь». Това е един от най-големите музеи за военна техника в Русия. Колекцията му наброява няколкостотин експоната, които започват от малките нагръдни знаци и медали и стигат до бойните самолети, танкове и други машини и огромните ракетни комплекси. Експозицията позволява да се проследи историята на руското въоръжение и техника от Първата световна война до наши дни. На особена почит е оръжието на победата през Втората световна война. Тази техника е преминала през огъня на бойните действия преди повече от седем десетилетия.

Десантчикът Андрей Терлеев, ръководител на детско-юношески спортно-патриотичен клуб „Гвардията на Урал“, разказа и показва как осъществяват военната подготовка на учениците, включително и скачане с парашути. В клуба има леко стрелково оръжие – руско и чуждо, парашутни системи, бронезилетки, зали за спортване и отдих. Периодично отделни класове живеят по няколко дни в казармите заедно с военнослужещите. Там се хранят, водят строева, физическа, стрелкова и други подготовки. Отделно клубът разполага с тренировъчен лагер. Така, казва ръководителят, подготвяме младите хора за армията.

Елена Ангелова, ръководител на делегацията, имаше среща с ръководството на Федералния уралски педагогически университет. Една част от неговата дейност е съхраняването на материали за участието в бойните действия в Афганистан.

Последната среща бе с народния артист на Русия Иван Пермяков, който току-що се беше завърнал от Сирия. Войната, казва той, там не е като през Втората световна. Песните, обаче, макар и близо до боя, се приемат много добре. В разговора се включи и популярната не само в Екатеринбург певица Елена Маленких.

Спирдон СПИРДОНОВ
София-Москва-Екатеринбург